

กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*

MANAGEMENT STRATEGY TOWARDS EXCELLENCE OF SCHOOL UNDER
THE OFFICE OF KALASIN PRIMARY EDUCATION AREA 1

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, เสน่ห์ คำสมหมาย

Sutum Tummatasananon, Sanae Komsommai

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Sripatum University

Corresponding Author E-mail: Sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 181 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2. สร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.91 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95 แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามประเมินกลยุทธ์ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเหมาะสม เท่ากับ 0.95 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นไปได้ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI Modified

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น ได้แก่ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ตามลำดับ 2. กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1. การวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ 2. พัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ 3. เสริมสร้างกระบวนการปฏิบัติงาน 4. มุ่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล ผลการประเมิน ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารความเป็นเลิศ; ประถมศึกษาภาคพื้นดิน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the current condition, desirable condition and necessary needs of management towards the excellence of School Under the Office of Kalasin Primary Education Area 1. Samples for the research were administrators and Academic Head Teacher 181 persons by Stratified Random Sampling. 2. To set a management strategy towards the excellence of School Under the Office of Kalasin Primary Education Area 1. Key Informants for interviewing were school administrators and teachers, head of academic department, 6 people and 9 experts by purposefully selected. The tools used for data collection were questionnaires with the confidence value of the current condition questionnaire was 0.91 and the confidence value of the desirable condition questionnaire was 0.95, interview form and a Strategy assessment form suitability confidence questionnaire was 0.95, possibility confidence questionnaire was 0.97. Data were analyzed by using statistics percentage, mean, standard deviation. and analyze the priorities of the necessary needs with the PNI Modified Index.

The results were as follows: 1. The current condition was at medium level, The desirable conditions were at highest level. The needs were arranged in the following order: Strategic planning, organization leadership, students and stakeholders, personnel, outcome, measurement, analysis, and knowledge management in the operational process, respectively. 2. Management strategy towards the excellence of School Under the Office of Kalasin Primary Education Area 1 consisted of 4 main strategies, namely 1. Strategic Planning Strategies for Excellence, 2. Effective personnel development strategies, 3. Strategies for enhancing operational processes; and 4. Strategies aimed at building quality learners to be effective, assessment results, suitability, possibility, by overall, were at the highest level accordingly.

Keywords: Strategy; Management Towards Excellence; Kalasin Primary Education

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานยกระดับความสำเร็จตามเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่า มีความโดดเด่น เป็นที่พึงพอใจและยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง สามารถเป็นแบบอย่างแก่องค์กรอื่นได้ รวมทั้งสามารถดำรงคุณภาพไว้ได้อย่างยั่งยืน (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2560) ช่วยในการสร้างศักยภาพการแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ส่งผลให้องค์การมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ทั้งนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศอีกด้วย ช่วยในการสร้างศักยภาพการแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ส่งผลให้องค์การมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ทั้งนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557; สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2560) โดยมีองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 1. การนำองค์กร 2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3. นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5. บุคลากร 6. กระบวนการปฏิบัติงาน 7. ผลลัพธ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559; สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2560; Tee, 2003)

กระบวนการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และการกำหนดกลยุทธ์และวิธีปฏิบัติ (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2552; Koontz & Wehrich, 1990; Brian, 2002; Wheelen & Hunger, 2012) การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดทิศทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุธรรมธรรมทัศนานนท์, 2558) อย่างไรก็ตามผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบการจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดและสนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีการบริหารจัดการภายใต้วิสัยทัศน์สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน มีเป้าหมายให้ ผู้บริหารสถานศึกษา

มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบต่อ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ สถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารงานและจัดการเรียนรู้ ร่วมมือกับชุมชน ภาคเอกชนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติเป็นโรงเรียนนวัตกรรม จึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนทุกขนาดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 สามารถบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2563)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนทุกระดับประสบอยู่ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 340 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 181 คน กำหนดขนาด

กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้ได้ครบตามสัดส่วนที่กำหนด

ระยะที่ 2 กำหนดกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินกลยุทธ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.91 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.95 แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามประเมินกลยุทธ์ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเหมาะสม เท่ากับ 0.95 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเป็นไปได้ เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ Google Form ได้รับแบบสอบถามคืน 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.82

ระยะที่ 2 กำหนดกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเรียนเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด โดยผู้วิจัยดำเนินการตามหลักการสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ฯ การวิเคราะห์ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของระบบฯ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ดัชนีประเมินความต้องการจำเป็นใช้สูตร (Modified Priority Needs Index : PNI Modified)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมรายด้าน

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน		ระดับการดำเนินงาน	สภาพที่พึงประสงค์		PNI	ลำดับ	
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.			
1. ด้านการนำองค์กร	3.30	0.77	ปานกลาง	4.48	0.51	มาก	0.358	2
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	3.30	0.73	ปานกลาง	4.50	0.51	มาก	0.364	1
3. ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3.32	0.67	ปานกลาง	4.49	0.50	มาก	0.352	3
4. ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้	3.38	0.68	ปานกลาง	4.48	0.50	มาก	0.325	6
5. ด้านบุคลากร	3.34	0.71	ปานกลาง	4.50	0.50	มาก	0.347	4
6. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	3.41	0.73	ปานกลาง	4.50	0.51	มาก	0.320	7
7. ด้านผลลัพธ์	3.40	0.72	ปานกลาง	4.55	0.50	มากที่สุด	0.338	5
โดยรวม	3.35	0.72	ปานกลาง	4.50	0.50	มากที่สุด	0.343	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมโดยการสัมภาษณ์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคาม โดยส่วนใหญ่จุดอ่อนคือ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารมาดำรงตำแหน่งไม่นานมีการย้าย จุดแข็ง คือมีบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้เป็นอย่างดี โอกาส คือ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาวะคุกคาม คือ เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าแต่ขาดงบประมาณในการพัฒนา

กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) กลยุทธ์การวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ 2) กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ 10 3) กลยุทธ์เสริมสร้างกระบวนการปฏิบัติงาน มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ และ 4) กลยุทธ์มุ่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ ผลการประเมิน ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

กลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความเป็นไปได้
1. กลยุทธ์การวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ	4.78	0.44	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
2. กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
3. กลยุทธ์เสริมสร้างกระบวนการปฏิบัติงาน	4.44	0.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
4. กลยุทธ์มุ่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล	4.56	0.53	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.61	0.50	มากที่สุด	4.64	0.51	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 มีการบริหารจัดการตามบริบทส่งผลให้ระดับการบริหารสถานศึกษาในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางซึ่งมีความจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้นำเสนอว่า แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางของการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธวิชัย เลียงชีพชอบ (2561) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภีร์ สีพาย (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 มีความต้องการในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพในด้านบริหารจัดการและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ดังที่ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2560) ได้นำเสนอว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานยกระดับความสำเร็จตามเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่า มีความโดดเด่น เป็นที่พึงพอใจและยอมรับของผู้เกี่ยวข้องสามารถเป็นแบบอย่างแก่องค์กรอื่นได้ รวมทั้งสามารถดำรงคุณภาพไว้ได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินุลาศ เจริญชัย (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อ

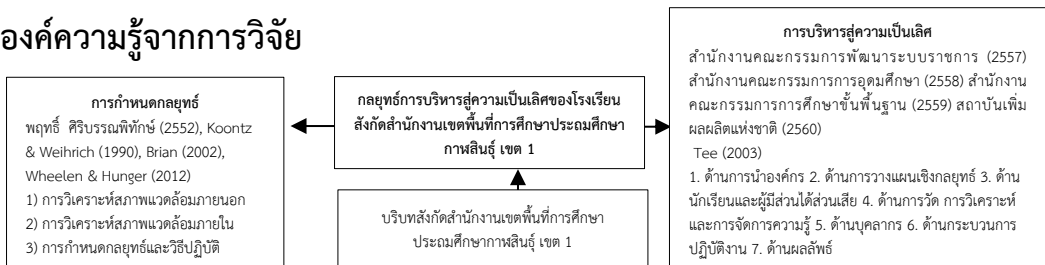
พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการปฏิบัติงานตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศต้องมีการกำหนดกลยุทธ์นำสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2558) ได้นำเสนอว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดทิศทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษาในระบบ ด้านการบริหารจัดการตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และการจัดการศึกษาออกระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภีร์ สีพาย (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการนำองค์กร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านผลลัพธ์

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ 1) กลยุทธ์การวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ 2) กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ 10 3) กลยุทธ์เสริมสร้างกระบวนการปฏิบัติงาน มี 2 กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ และ 4) กลยุทธ์มุ่งสร้างคุณภาพผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล มี 2

กลยุทธ์รอง 10 วิธีปฏิบัติ ผลการประเมิน ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมา กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ นำไปดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงนำไปกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2557) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2560) ได้นำเสนอว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ช่วยในการสร้างศักยภาพการแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ ส่งผลให้องค์การมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ทั้งนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศอีกด้วย ช่วยในการสร้างศักยภาพการแข่งขัน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ ส่งผลให้องค์การมีการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ ทั้งนี้ยังสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพเพชญ์ โทวิชา (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มี 7 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล 2) กลยุทธ์การพัฒนาการวิจัยของสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง 3) กลยุทธ์การบริหารงานงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 4) กลยุทธ์การวางแผนทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 5) กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน 6) กลยุทธ์การพัฒนานักเรียน และ 7) กลยุทธ์การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนและชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภีร์ สีพาย (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง และ 59 วิธีปฏิบัติ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ไม่ได้มีขอบข่ายเพียงแค่เรื่องของการบริหารสู่ความเป็นเลิศเท่านั้น การที่กำหนดกลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีแนวความคิดการบริหารสู่ความเป็นเลิศ การกำหนดกลยุทธ์ และบริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงจะสามารถกำหนดกลยุทธ์การบริหารให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสนับสนุนการบริหาร สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยเฉพาะด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการวิจัยพบว่า ความสำคัญของความต้องการ จำเป็นที่ต้องการพัฒนาที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยดัชนี Modified Priority Needs Index (PNI Modified) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงต้องมีการดำเนินการวางแผน เชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบควรบรรจุไว้ในแผนการดำเนิน หรือแผนพัฒนาของเขตการศึกษา และ มีการกำกับติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำนโยบายการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 มาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม กำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีการ มอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและติดตาม การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัย ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากมีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด เมื่อนำมาจัดลำดับค่าความต้องการจำเป็นผลปรากฏว่าอยู่ลำดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการ บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญต่อการบริหาร จัดการในสถานศึกษาอย่างยิ่ง ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยลงในเชิงลึกดังกล่าวดังกล่าวโดยใช้ กระบวนการวิจัยและพัฒนาการนำนวัตกรรมไปใช้และติดตามผลที่เกิดขึ้นและนำมาพัฒนา สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- พันธ์วิชญ์ เลี้ยงชีพชอบ. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0* (ดุสิตนิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลาส เจริญชัย. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด* (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2560). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิกส์.
- สรรเพชญ์ โทวิชา. (2562). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา* (ดุสิตนิพนธ์ครุศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. อุตรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2557). *PMQA เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: วิชั่นพริ้นท์แอนด์มัลติมีเดีย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุธรรม ทศนานนท์. (2558). *หลักการ ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุภีร์ สีพาย. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
คุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดุขุฎีนิพนธ์
การศึกษาดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา). มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Brian, F. (2002). *Strategic Management for School Development*. London:
Chapman Publishing.
- Koontz, H. & Weihrich, H. (1990). *Essentials of Management*. New York: McGraw-
Hill.
- Tee, NG. P. (2003). The Singapore School and School Excellence Model.
Educational Research for Policy and Practice, 2 (1), 27-39.
- Wheelen, T. L. & Hunger, J. D. (2012). *Strategic Management and Business Policy*.
Toward Global Sustainability: Pearson Prentice Hall.

